

ДАВЛАТ ЕР НАЗОРАТИНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИНИНГ ЎРНИ ВА РОЛИ

<http://dx.doi.org/10.26739/2181-9130-2017-7-7-9>

Салиев Мирза Абдурахманович

Тошкент давлат юридик университети мустақил
тадқиқотчиси

Аннотация: Мақолада ички ишлар органларининг давлат ер назоратини амалга оширишдаги роли ва вазифалари ёритилган. Жумладан, уларнинг ер қонунчилигини қўллаш ва унга риоя қилиш, ер ҳуқуқбузарликлари сабабларини аниқлаш ва уларни оғоҳлантириш ва бартараф этиш юзасидан функциялари таҳлил этилган.

Калит сўзлар: экологик ҳуқуқий муносабатлар, давлат назорати, ички ишлар органлари.

РОЛЬ И ПОЛОЖЕНИЕ ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ В ОСУЩЕСТВЛЕНИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО ЗЕМЕЛЬНОГО НАДЗОРА

Салиев Мирза Абдурахманович

Самостоятельный соискатель Ташкентского
государственного юридического университета

Аннотация: В статье раскрыты роль и задачи органов внутренних дел в осуществлении государственного земельного контроля. В частности, проанализированы их функции по применению и соблюдению земельного законодательства, по установлению и предупреждению земельных правонарушений.

Ключевые слова: экологические правоотношения, государственный контроль, земельный контроль, органы внутренних дел.

ROLE AND STATUS OF INTERNAL AFFAIRS IN THE IMPLEMENTATION OF STATE LAND OVERSIGHT

Saliev Mirza Abdurahmanovich

Independent researcher at Tashkent State University of Law

Abstract: The article reveals the role and tasks of internal affairs bodies in the implementation of state land control. In particular, their functions on application and observance of the land legislation, on an establishment and the prevention of land offenses are analyzed.

Key words: ecological legal relations, state control, land control, internal affairs bodies.

Давлат ер назоратини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ички ишлар органлари алоҳида ўринни эгаллайди. Ички ишлар органларининг давлат ер назоратини амалга ошириш фаолияти деганда, ер қонунчилигини қўллаш, ер ҳуқуқбузарликлари сабабларини аниқлаш ва уларни огоҳлантириш ва бартараф этиш чораларини ишлаб чиқиш бўйича функцияси тушунилади.

Давлат ер назоратини амалга оширишда ички ишлар органларининг асосий вазифалари сирасига қуйидаглар тааллуқли бўлади: жисмоний ва юридик шахслар томонидан санитария ва ободонлаштириш талабларини бажарилиши устидан назоратни амалга

ошириш; туман санитария-эпидемиология марказлари билан ҳамкорликда шаҳар ҳудуди санитария ҳолати, яъни шаҳар кўчалари, корхона, муассаса, ташкилот ҳудудлари тозалиги ва тартибини таъминлаш, аҳлатларни фақат махсус ажратилган жойларга ташланишини назорат қилиш, аҳлатни ўз вақтида олиб кетилишини назорат қилиш масалаларини ҳал этиш; ўзбошимчалик билан қурилишлар барпо этилишига йўл қўймаслик; аҳоли ўртасида санитария ва ободонлаштириш талабларига риоя этилиши зарурлиги ҳақида тушунтириш ишлари олиб бориш.

Ички ишлар ходимлари юридик ва жисмоний шахслар томонидан санитария қоидаларини бажарилиши устидан назорат қилиш бўйича; белгиланган санитария нормалари ва қоидаларини бузганликда айбдор мансабдор шахслар ва фуқароларни моддий, маъмурий, жиноий жавобгарликка тортиш; санитария қоидаларига риоя этилиши амалиётини таҳлил қилиш ва умумлаштириш, қонунда белгиланган жазо чораларини қўллаш бўйича мажбурдирлар.

Ички ишлар органлари тасдиқланган Йўриқномалар асосида фаолият юритадилар. Унга кўра участка инспекторлари кўчалар, ҳовлилар ва бошқа ҳудудларнинг санитария ҳолати сақланишини назорат қилишни таъминлашда соғлиқни сақлаш органларига ёрдам берадилар, эпидемия ҳолатларида ветерина назорати органларига кўмаклашадилар, яшил зоналарнинг муҳофаза қилиш, атроф табиий муҳитни ифлосланишидан ҳимоя қилишда табиатни муҳофаза қилиш органларига ёрдам берадилар. Ички ишлар органлари шартнома асосида давлат аҳамиятидаги объектларни, яъни сув ҳавзалари, балиқ заҳиралари, яшил ўсимликлар, парклар, давлат кўриқхоналари, табиат ёдгорликларини кўриқлашда

муҳим вазифани амалга оширадилар.

Ички ишлар органларининг давлат ер назоратини амалга ошириш фаолияти маълум ташкилий-ҳуқуқий шаклларда амалга оширилади. Бу масалада махсус илмий адабиётларда турли фикрлар учрайди. Чунончи, А.А.Примаченок ички ишлар органлари фаолиятининг ташкилий-ҳуқуқий шаклларига табиат бойликларини ифлосланишдан муҳофаза қилиш, броконъерлар ва ов қилиш, балиқ тутиш қоидаларини бузганларга қарши курашиш, шаҳар дам олиш жойлари, пляжлар сақланиши санитария қоидаларига риоя этилишини назорат қилишда тегишли органлар билан ҳамкорлик қилишни киритади¹.

В.В.Меркуловнинг фикрича, милициянинг табиатни муҳофаза қилиш борасидаги фаолияти экологик ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, табиатни муҳофаза қилиш борасидаги тадбирларни мувофиқлаштириб бориш ҳамда табиатга зарар етказадиган ҳатти-ҳаракатлар пайини қирқиш кўринишида бўлади².

Юридик адабиётларда бу муаммо хусусида бошқа фикрлар ҳам учрайди. Масалан, В.М. Горшенонинг ёзишича, ички ишлар органларининг табиатни муҳофаза қилиш борасидаги фаолиятининг ташкилий-ҳуқуқий шакллари аниқлашга ҳаракат қилаётганда ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолияти қандай мустақил турларга эга бўлиши мумкинлиги фикридан четлашиш лозим. Қуйидагиларни шундай мустақил турлар деб аташ мумкин: а) назорат-контрол фаолияти; б) ҳуқуқ нормаларининг ижро этилишини

¹Примечанок А.А. Человек и его право на безопасную (здоровую) окружающую среду.//Государство и право. 1993. № 10, С. 120

²Меркулов В.В. Законодательные основы природоохранительной деятельности органов МВД. – Рязань, 1983. –С.17

таъминлаш борасидаги фаолият (ҳуқуқни таъминлаш); в) ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишлар ва ҳуқуқий низоларни кўриб чиқиш борасидаги фаолият; г) ижро бўйича фаолият (давлат мажбурловини амалга ошириш)³.

Бу масалага тўхталиб Б.Х.Калонов ички ишлар органларининг табиатни муҳофаза қилиш борасидаги фаолиятининг асосий ташкилий-ҳуқуқий шакллари: экологик назорат (контрол); экологик ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш (шу жумладан тезкор қидирув фаолияти); табиатни муҳофаза қилиш органлари билан ҳамкорлик; муҳофазанинг шартномавий шаклидан иборат деган хулосага келиш мумкин⁴, деб ҳисоблайди.

Г.И.Азаров, В.И.Волковлар ички ишлар органлари табиатни муҳофаза қилиш фаолиятини табиатни муҳофаза қилиш органларига назорат қилишда ҳамкорлик этишни ажратиб кўрсатади⁵. Бизнинг фикримизча, ички ишлар органларининг давлат ер назоратини амалга ошириш фаолиятининг ташкилий-ҳуқуқий шакллари бўлиб, ер назорати, ер ҳуқуқбузарликлари ҳақидаги ишларни кўриб чиқиш, табиатни муҳофаза қилиш органларига кўмаклашиш, кўриқлаш-шартномавий шакллари ҳисобланади.

Махсус илмий адабиётларда тўғри таъкидланганидек, ички ишлар органларига техник ҳолати атроф муҳитга хавф туғдирадиган транспорт воситаларидан фойдаланишни тақиқлаб қўйиш ҳуқуқи берилган. Шунингдек, ички ишлар органларига гиёҳвандлик воситалари олинадиган

³Горшенев В.М. Способы и организационные формы правового регулирования в социалистическом обществе. – М., 1972. –С.182

⁴Колонов Б.Х. Давлат экологик назоратини ҳуқуқий таъминлаш муаммолари. Ю.ф.н. илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация. Т.2003, 90-бет

⁵Азаров Г.И., Волков В.И. Организационно – правовые вопросы охраны окружающей среды. -Киев, 1976. – С.93.

ўсимликлар ёввойи ҳолда ўсиб ётадиган далаларга, миллий боғлар ва давлат қўриқхоналари ҳудудларига тегишли ижроия органлари ва мансабдор шахслар қарорлари бўйича назорат пунктлари ўрнатиш ҳуқуқи берилган⁶.

Давлат ер назоратини амалга оширишда ички ишлар органлари бажарилиши мажбурий бўлган кўрсатмалар бериш, рухсатнома бериш (масалан, қурол олиб юришга рухсатнома бериш), нотўғри (ёлғон) кўрсатма берганлик учун юклатиладиган жавобгарлик хусусида огоҳлантириш, қўлга олиш (камоққа олиш), маъмурий жавобгарлик чораларини қўллаш каби усуллар ва услублардан фойдаланадилар.

Ички ишлар органларининг давлат ер назоратини амалга ошириш соҳасидаги фаолиятини таҳлил қилиш асосида шундай хулосага келиш мумкинки, ушбу фаолиятни тартибга солишга бағишланган ер қонунчилиқда бир қатор бўшлиқлар мавжуд. Шунинг учун ер қонунчилигини ички ишлар органларининг давлат ер назоратини амалга ошириш соҳасидаги функцияларини белгиловчи қоидалар билан тўлдириш зарурияти туғилмоқда. Масалан, Ўзбекистон Республикасининг “Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги қонунида ички ишлар органларининг ер қонунчилигини таъминлаш бўйича ваколатлари белгиланмаган. Худди шундай фикрни соҳа экология қонунлари тўғрисида ҳам билдириш мумкин. Шу сабабдан, ушбу қонунларни ички ишлар органларининг давлат ер назоратини амалга ошириш фаолиятини белгиловчи нормалар билан тўлдириш мақсадга мувофиқ.

⁶Колонов Б.Х. Давлат экологик назоратини ҳуқуқий таъминлаш муаммолари. Ю.ф.н. илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация. –Т., 2003, 92-бет

References/Фойдаланилган адабиётлар

1. Примечанок А.А. Человек и его право на безопасную (здоровую) окружающую среду. // Государство и право. 1993. № 10, С. 120
2. Меркулов В.В. Законодательные основы природоохранительной деятельности органов МВД. – Рязань, 1983. –С.17
3. Горшенев В.М. Способы и организационные формы правового регулирования в социалистическом обществе. – М., 1972. –С.182
4. Азаров Г.И., Волков В.И. Организационно – правовые вопросы охраны окружающей среды. -Киев, 1976. – С.93.
5. Колонов Б.Х. Давлат экологик назоратини хуқуқий таъминлаш муаммолари. Ю.ф.н. илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация. –Т., 2003, 92-бет.